

DEKLARATION OM HÖGTIDLIGHÅLLANDE AV 75-ÅRSMINNET AV FÖRENTA NATIONERNAS GRUNDANDE

Vi, stats- och regeringschefer, representerande världens folk, har samlats den 21 september 2020 för att högtidlighålla Förenta nationernas sjuttiofemårsdag. Vi gör det med en känsla av djup vördnad och aktning för grundarna av denna organisation. Det finns ingen annan världsomspännande organisation med den legitimitet, samlande kraft och normativt inflytande som Förenta nationerna. Ingen annan världsomspännande organisation ger så många människor hopp om en bättre värld och kan leverera den framtid vi vill ha. Behovet av att alla länder går samman för att uppfylla de förenade nationernas löfte har sällan varit större.

Född ur andra världskrigets fador stiftades Förenta nationerna som ett uttryck för en mänsklighetens gemensamma strävan att förskona framtida generationer från krigets gissel. Även i tider av stora globala svårigheter och spänning har vår organisation katalyserat avkolonisering, främjat frihet, skapat normer för internationell utveckling och arbetat för att utrota sjukdomar. Förenta nationerna har bidragit till att dämpa dussintals konflikter, räddat hundratusentals liv genom humanitära insatser och gett miljontals barn den skolutbildning som varje barn har rätt till. Förenta nationerna har arbetat för att främja och skydda alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla, däribland lika rättigheter för män och kvinnor. Förenta nationernas stadga, som är den internationella rättens hörnsten, har stadfäst principen om alla staters okränkbara jämställdhet, respekten för deras territoriella integritet, deras politiska oavhängighet och folkens självbestämmanderätt. Organisationen har bekräftat principerna om icke-inblandning i staters interna angelägenheter och biläggning av mellanfolkliga tvister med fredliga medel i enlighet med rättvisa och internationell rätt. Den har fastslagit att alla stater ska avstå från hot eller användning av våld, från kränkande av en stats territoriella eller politiska integritet, eller annat agerande, som strider med Förenta nationernas målsättning.

Arbetsresultaten är många, och vi är skyldiga Förenta nationerna och dess personal stor tacksamhet och respekt, icke minst mot dem som har betalat det yttersta priset för pliktuppfyllelsen. Under årens lopp har drygt en miljon kvinnor och män tjänstgjort under FN-flagg i mer än 70 fredsbevarande operationer. Varje dag använder länder, medborgare, den privata sektorns och civilsamhällets företrädare den av Förenta nationerna tillhandahållna plattformen för att göra livet litet bättre för hela mänskligheten.

Förenta nationerna har dock tidvis mött besvikelser. Vår värld är ännu inte den värld som våra grundare hade tänkt sig för 75 år sedan. Den lider av ökande ojämlikhet, fattigdom, hunger, väpnade konflikter, terrorism, otrygghet, klimatförändring och pandemier. Människor i olika hörn av världen tvingas ge sig ut på farofyllda färder för att söka skydd och trygghet. De minst utvecklade länderna sackar efter, och vi har ännu inte helt avvecklat kolonialismen. Allt detta kräver fler, inte färre, handfasta åtgärder. Vid de tillfällen då medlemsstaterna har ställt sin vilja och sina resurser till organisationens förfogande för dess kollektiva insatser, har kraftfulla resultat visat sig. Genom att konventionen om de globala målen, lanserad av generalsekreteraren tidigare i år, har vi lyssnat till folkens oro och förhoppningar. Vår uppgift är att agera i enlighet med dem.

Svårigheterna vi står inför hänger samman med varandra och kan bara angripas med flera samordnade insatser. Nu när vi möts, fortsätter covid-19 pandemin att flamma upp runtom i världen. Under loppet av några veckor visade sig pandemin som det största globala hotet i Förenta nationernas historia. Den har inte bara vållat död och allvarlig sjukdom, utan också världsomfattande ekonomisk recession, ökad fattigdom, oro och rädsla. Den har utsatt våra samhällen, ekonomier och vårdssystem för enorma påfrestningar. Även om ingen av oss har helt skonats, är det människor i sårbara situationer och de mest

sårbara länderna som har drabbats hårdast. Covid-19 pandemin har på det mest eftertryckliga sätt påmint oss om att vi är tätt sammankopplade och bara så starka som vår svagaste länk. Endast genom att arbeta tillsammans och solidariskt kan vi bygga upp motståndskraft mot framtida pandemier och andra globala hot. Mångsidighetsprincipen är inte ett alternativ, utan en nödvändighet, när vi förstärker grunden för en mer jämställd, mer motståndskraftig och mer hållbar värld.

Att stärka internationell samverkan är något som ligger både i nationernas och folkens intresse. Förenta nationernas tre pelare – fred och säkerhet, utveckling samt mänskliga rättigheter – är lika viktiga, sammanhängande och beroende av varandra. Vi har kommit långt under de 75 åren, men mycket återstår att göra. Vi har verktygen och nu behöver vi använda dem. Agenda 2030 för hållbar utveckling är vår vägkarta, och dess genomförande är en nödvändighet för vår överlevnad. Skyndsamma satsningar krävs. Därför är vi inte här för att fira. Vi är här för att handla. Vägleda av stadgans syften och principer har vi samlats här för att säkerställa den framtid vi vill ha och de Förenta nationer vi behöver.

* * *

Vi kommer inte att lämna någon bakom oss. De närmast följande tio åren, som har fått beteckningen ”Handlingens decennium”, kommer att vara vår generations helt avgörande årtionde. Det är till och med ännu viktigare nu när vi återuppbygger grunden med erfarenhet av covid-19 pandemin. Vi behöver ett bärkraftigt utvecklingssystem i Förenta nationernas regi och effektiv samverkan mellan Förenta nationerna och de internationella finansinstitutionerna. Vi stödjer generalsekreterarens strävanden och åtgärder i detta avseende. Vi är beslutna att genomföra Agenda 2030 till fullo enligt tidtabellen. Det finns inget alternativ. Folken måste stå i centrum för våra strävanden. Särskild uppmärksamhet måste ägnas människor i sårbara situationer. Humanitär hjälp till behövande måste beviljas utan hinder eller fördröjning och i linje med humanitära principer. Vi vägleds av den allmänna deklarationen om de mänskliga rättigheterna, internationella fördrag om mänskliga rättigheter och dokumentära instrument och kommer att säkerställa alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter.

Vi kommer att skydda vår planet. Utan ett mer målinriktat agerande kommer vi att fortsätta att göra vår planet fattigare, med mindre biologisk mångfald och färre naturtillgångar. Vi kommer att få se fler miljöhot och klimatrelaterade problem, bland annat naturkatastrofer, torka, ökenutbredning, livsmedelsbrist, vattenknapphet, skogsbränder, höjd havsnivå och utfiskning av världshaven. Tiden för handling är nu. Många länder, inte minst utvecklingsländer på små öar, de minst utvecklade länderna och landomslutna utvecklingsländerna, är redan de mest drabbade. Vi behöver anpassa oss till omständigheterna och vidta radikala omställningsåtgärder. Vi har ett historiskt tillfälle att återuppbygga till det bättre och det större. Vi behöver minska växthusgasutsläppen omedelbart och få till stånd en hållbar förbruknings- och produktionsnivå i linje med tillämpliga nationella åtaganden i anslutning till Parisavtalet och med Agenda 2030. Detta kan inte vänta.

Vi kommer att främja fred och förhindra konflikter. De pågående väpnade konflikterna och hoten mot mellanfolklig fred och säkerhet måste biläggas skyndsamt med fredliga medel. Vi insisterar på vikten av att följa stadgan, den internationella rättens principer och säkerhetsrådets relevanta resolutioner. Internationella avtal om vapenkontroll, icke-spridning och nedrustning samt deras resultat behöver upprätthållas. Förenta nationerna måste bli bättre på att hantera alla former och områden av hot. Terrorism och våldsbejakande extremism, som leder till terrorism, är allvarliga hot mot mellanfolklig fred och säkerhet. Stadgans diplomatiska verktygslåda behöver användas till fullo, däribland förebyggande diplomati och medling. Vi anmodar generalsekreteraren att begagna sig av denna verktygslåda för att hindra utbrott, eskalering och återupptagande av stridigheter till lands, till sjöss, i rymden och cyberrymden. Vi stödjer och främjar generalsekreterarens initiativ till ett globalt eldupphör.

Internationell humanitär rätt måste respekteras till fullo. Att skapa, bibehålla och upprätthålla fred är nu ett av Förenta nationernas viktigaste ansvarsområden.

Vi kommer att efterleva internationell rätt och säkerställa rättvisans gång. Förenta nationernas stadgas syften och principer och den internationella rätten förblir tidlösa, allmängiltiga och oundgängliga grundvalar för en fredligare, framgångsrikare och rättvisare värld. Vi kommer att efterleva de internationella avtal som vi har ingått och de åtaganden som vi har gjort. Vi ska fortsätta att främja respekten för demokrati och mänskliga rättigheter, förespråka demokratiskt styrelseskick och rättsstaten genom att stärka transparent och ansvarigt styrelseskick samt oberoende rättsvårdande institutioner.

Vi kommer att sätta kvinnor och flickor i centrum. Konflikter kommer inte att lösas, och hållbar utveckling inte ske utan kvinnors jämbördiga och aktiva medverkan på alla nivåer. Mänskliga rättigheter kan aldrig upprätthållas till fullo, om de inte också kan ianspråkta av alla kvinnor och flickor. Bestående könsbaserad diskriminering och våldsacceptans, däribland sexuellt och könsrelaterat våld, har berövat oss en rättfärdigare och bättre värld. Vi kommer att påskynda åtgärder för att åstadkomma jämställdhet mellan kvinnor och män, kvinnors medverkan samt kvinnors och flickors kvalificering inom samtliga domäner.

Vi kommer att bygga upp förtroende. Ökande ojämlikhet inom och mellan länder äventyrar våra ansträngningar att förverkliga den värld vi vill ha. Ojämlikhet leder till misstro mellan länderna och till människors misstro mot regeringsorganen. Den gynnar också främlingshat, rasism, intolerans, hatpropaganda och desinformation. Vi fördömer allt sådant agerande. Vi ska angripa de underliggande orsakerna till olika former av ojämlikhet, däribland våld, kränkning av mänskliga rättigheter, korruption, marginalisering, diskriminering i alla dess former, fattigdom och utanförskap, liksom brist på utbildning och sysselsättning. Det är vårt ansvar.

Vi kommer att förbättra digital samverkan. Informations- och kommunikationstekniken har medfört djupgående samhällsförändringar. Den erbjuder aldrig tidigare skådade möjligheter och ställer oss inför nya utmaningar. Använd felaktigt eller uppsåtligt skadligt kan den ge näring åt splittring inom och mellan länder, öka otryggheten, underminera mänskliga rättigheter och förvärpa ojämlikheten. Att utforma en delad vision av digital samverkan och en digital framtid, som uppvisar den fulla potentialen hos en välgörande teknikanvändning, och att åstadkomma digital tillit och trygghet måste fortsätta att vara en prioritet, då vår värld mer än någonsin är beroende av digitala verktyg för uppkopplingsmöjligheter och socio-ekonomisk blomstring. IT har potentialen att påskynda förverkligandet av Agenda 2030. Vi måste se till att alla får tillträde till trygg och överkomlig IT-användning. Förenta nationerna kan tillhandahålla en plattform för alla intressenters medverkan i sådana överväganden.

Vi kommer att uppgradera Förenta nationerna. Dagens värld skiljer sig mycket från hur den var när Förenta nationerna kom till för 75 år sedan. Det finns fler länder, fler människor, fler utmaningar, men även fler lösningar. Våra arbetsmetoder behöver hålla jämna steg och anpassas. Vi stödjer generalsekreterarens pågående reformer. De skapar en vigare, effektivare och genomsynligare organisation, som kan leverera bättre på fältet och anpassa sig till globala utmaningar. Vi upprepar vår efterlysning av reformer av tre av Förenta nationernas huvudorgan. Vi ansluter oss till strävandena att blåsa nytt liv i debatten om säkerhetsrådets reformering och fortsätter att arbeta på generalförsamlingens vitalisering och om förstärkning av det ekonomiska och sociala rådet. Översynen av den fredsbyggande arkitekturen har vårt fulla stöd.

Vi kommer att säkerställa hållbar finansiering. Förverkligandet av våra ambitioner kommer att kräva en hållbar och förutsägbar finansiering av organisationen. Vi ska betala våra beräknade bidrag till fullo och inom fastställd tid. Åtgärder för att säkerställa detta bör utredas. Vidare ska vi främja transparens,

redovisning och effektivt resursutnyttjande. Fullständigt och rättidigt genomförande av Agenda 2030 för finansiering av hållbar utveckling (Addis Ababa Action Agenda). Sammanslagen offentlig och privat finansiering spelar en central roll för vår strävan att göra det möjligt för Förenta nationerna att leverera bättre resultat med avseende på sina arbetsuppgifter.

Vi kommer att stimulera partnerskap. Dagens utmaningar kräver samverkan, inte bara över gränserna utan även inom hela samhället. Vi måste göra Förenta nationerna vassare och samverka med alla berörda intressenter, däribland regionala och lokala organisationer, icke-statliga erkända organisationer, civilsamhället, den privata näringslivssektorn, universitet och högskolor och parlamentariker för att kunna besvara de gemensamma utmaningarna med ett kraftfullt svar.

Vi kommer att lyssna på och arbeta med ungdomen. Ungdomen är den saknade pusselbiten för fred och utveckling. Precis som vi har dragit nytta av Förenta nationernas grundares förutseende, kommer dagens ungdom att behöva leva med följderna av vårt handlande och vår passivitet. Alltför länge har ungdomens röster tystats ned i diskussionerna om dess framtid. Det måste nu bli en ändring av detta genom meningsfull samverkan med den unga generationen.

Vi kommer att vara redo. Covid-19 pandemin slog till när vi hade garden nere. Den har fungerat som en väckarklocka för att vi ska förbättra vår beredskap, inte bara mot medicinska hot, utan även med tanke på andra utmaningar och kriser. Vi behöver stärka internationell samverkan, samordning och solidaritet. Det är viktigt att lära, utbyta erfarenheter och information för att minska risker och göra våra system motståndskraftigare. Samtidigt som vi förbättrar vår globala krisprevention och våra åtgärdsrutiner, finns det ett akut behov att påskynda framtagning, framställning samt rättvis och överkomlig global tillgång till nya vacciner, läkemedel och medicinsk utrustning. Vi hyllar alla medarbetare inom sjukvården och andra yrkesutövare i frontlinjen, som riskerar sin egen säkerhet när de räddar andra människor och förbinder oss att sätta folket i centrum när vi besvarar denna utmaning.

* * *

Det som vi kommer överens om idag kommer att påverka vår planets hållbarhet, liksom välfärden för de kommande decenniernas generationer. Genom att ge en ny impuls till globalt agerande och bygga vidare på de framsteg som gjorts under de senaste 75 åren har vi föresatt oss att säkerställa den framtid vi vill ha. För att åstadkomma detta kommer vi att mobilisera resurser, förstärka våra insatser och visa en politisk vilja och ett ledarskap utan tidigare motstycke. Vi ska arbeta tillsammans med partners för att stärka samordning och global styrning för nuvarande och kommande generationers gemensamma framtid.

Vi anmodar generalsekretären att avrapportera innan generalförsamlingens 75:e möte har avslutats, med rekommendationer för att befordra vår gemensamma dagordning och svara på nuvarande och framtida utmaningar.

Vi förbinder oss att ta med oss denna deklaration till våra medborgare i samma anda som "Vi, Folket".

Översatt från engelska språket.
In fidem.

2020-09-21.

Bo Widegren

Fil.mag., av Kammarkollegiet auktoriserad translator nr 436 från engelska till svenska.

